

w mariologię Ojców Kościoła, przede wszystkim poznać częstokroć zawile i trudne dzieje Warmii i jej mieszkańców, którzy od wieków maryjność mieli niejako wpisaną w swoją wiarę, o czym świadczą znane sanktuaria maryjne – Święta Lipka, Stoczek Klasztorny i Gietrzwałd. Nie dziwne zatem, że owocne i głębokie dyskusje nad mariologią patrystyczną odbyły się właśnie tam, na ziemi, która nie bez powodu nosi nazwę Świętej Warmii.

Ks. Marcin Wysocki, Lublin – KUL

**Posiedzenia Komisji Bizantynologicznej Polskiego Towarzystwa
Historycznego (KB PTH) w roku akademickim 2020/2021**
Meetings of the Byzantine Commission of the Polish Historical Society
in the Academic Year 2020/2021

W sobotę 20 lutego 2021 roku odbyło się po ponad rocznej przerwie (ostatnie spotkanie Komisji miało bowiem miejsce w sobotę 23 listopada 2019 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim) spowodowanej ogłoszeniem przez rząd (11 marca 2020 roku) stanu epidemii, kolejne posiedzenie KB PTH. Było to pierwsze w jej historii spotkanie on-line (na platformie MS Teams), które zgromadziło 66 członków Komisji oraz tzw. gości. Zebranie prowadził przewodniczący KB PTH, prof. dr hab. Maciej Kokoszko (UŁ).

Spotkanie rozpoczęło się zgodnie z planem o godzinie 11:30. Jego pierwsza część (11:30-12:05) miała charakter wprowadzenia. Na wstępie prof. M. Kokoszko, witając wszystkich obecnych, stwierdził, że spotkanie to ma na celu swego rodzaju nadrobienie zaległości Komisji, której dwa spotkania (jesienne i wiosenne) w 2020 roku nie doszły do skutku. To zwiędłe wprowadzenie przewodniczącego zostało trzykrotnie przerwane krótkimi uzupełniającymi uwagami uczestników. W kolejności zabierania głosu byli to prof. dr hab. Adam Łajtar (UW), dr Andrzej Kompa (UŁ, sekretarz KB PTH) oraz prof. dr hab. Kazimierz Iłski (UAM, wiceprzewodniczący KB PTH). Następnie prof. M. Kokoszko przekazał wiadomość o zgonie trzech wybitnych bizantynistów: (1) prof. Cyryła Mango (14 IV 1928-8 II 2012), nestora światowej bizantynistyki i bodajże najwybitniejszego badacza tego okresu z przełomu XX i XXI wieku, którego

autorytet opierał się z jednej strony na solidnej i głębokiej formacji intelektualnej, z drugiej zaś na rzetelnym, autorskim dorobku naukowym; (2) prof. Wolframa Hörandera (2 VII 1942-27 I 2021) z Wiednia i (3) prof. Witolda Wołodkiewicza (23 X 1929-13 II 2021). Wreszcie trzecim segmentem pierwszej części spotkania KB PTH była prezentacja najnowszych publikacji z zakresu szeroko rozumianej bizantynistyki. Prezentacji nowości dokonywali bądź sami autorzy, bądź ich koledzy reprezentanci danego środowiska uniwersyteckiego. Wspomniane pozycje bibliograficzne przedstawiło łącznie osiem osób. W kolejności wystąpień byli to dr hab. Jacek Wiewiorowski (prof. UG), prof. dr hab. Mirosław J. Leszka (UŁ), ks. prof. dr hab. Tomasz Stępień (UKSW), dr Piotr Ł. Grotowski (UPJPII Kraków), prof. dr hab. A. Łajtar (UW), dr A. Kompa (UŁ), dr hab. Bartosz Awianowicz (prof. UMK) i dr Bogna Kosmulska (UW).

W drugiej części posiedzenia (12:05-14:45), której również przewodniczył prof. M. Kokoszko, zostały wygłoszone dwa referaty. Autorem pierwszego z nich był dr hab. Ireneusz Milewski, prof. UG. Temat jego wystąpienia brzmiał następująco: „Ziemskie jarzmo? Majątek Melanii Młodszej” (12:05-12:55). Po prelekcji miała miejsce dyskusja (12:55-13:20), w której głos zabrali kolejno dr hab. J. Wiewiorowski, prof. UG, prof. dr hab. Elżbieta Jastrzębowska (UW, *emeritus*), prof. dr hab. Marek Wilczyński (UP KEN, Kraków) i przewodniczący Komisji. Drugim mówcą był dr Sławomir Skrzyniarz (UJ), który przedstawił wykład na następujący temat: „Architektura sakralna bizantyńskiej Sardynii (VI-X w.)” (13:20-14:15). Również to wystąpienie domknęła merytoryczna dyskusja (14:14-14:45), w której udział wzięli dr hab. Mirosław P. Kruk, prof. UG, mgr Agnieszka Piórecka (badacz niezależny), dr P.Ł. Grotowski (UPJPII, Kraków), prof. E. Jastrzębowska i dr Małgorzata Martens-Czarnecka (PAN, *emeritus*). Po dyskusji została ogłoszona półgodzinna przerwa (14:45-15:15).

Następnie rozpoczęła się trzecia, organizacyjna część posiedzenia (15:15-16:55), w ramach której zaplanowano pięć punktów. Pierwszym z nich było rozszerzenie składu osobowego KB PTH o nowych członków (15:15-15:55). Serii zdalnych głosowań jawnych (za pomocą tzw. łapki) przewodniczył ponownie prof. M. Kokoszko. W poczet Komisji przyjęto sześć osób. Pierwszą z nich był dr hab. Michał Bzinkowski (UJ), którego kandydaturę rekomendował prof. dr hab. Dariusz Brodka (UJ). Drugim kandydatem był dr hab. Michał Kosznicki (UG), któremu rzecznikiem był dr hab. I. Milewski, prof. UG. Z kolei kandydaturę dr Zofii Rzeźnickiej (UŁ) zaprezentował osobiście prof. M. Kokoszko. Następnie dr hab. I. Milewski (prof. UG) przedstawił sylwetkę dr. hab. Dariusza Spychały, prof. UKW. Piątą rekomendowaną

osobą był dr hab. Dariusz Suski, prof. UwB, którego dokonania scharakteryzował dr hab. Rafał Kosiński, prof. UwB. Wreszcie ostatnią, szóstą kandydaturę dr. Arkadiusza Urbańca (UP KEN Kraków) przybliżył zebrany prof. dr hab. M. Wilczyński (UP KEN, Kraków). Wszyscy kandydaci zostali przyjęci jednogłośnie w skład Komisji. Drugim punktem, który omówił dr A. Kompa, sekretarz Komisji (15:55-16:05), była informacja na temat XXIV Międzynarodowego Kongresu Studiów Bizantynistycznych, który ma się odbyć między 22 a 27 sierpnia 2022 roku równoległe w Wenecji i w Padwie. Trzecim elementem części organizacyjnej, który także przedstawił sekretarz, było zagadnienie nowelizacji listy czasopism punktowanych, która została podana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (16:05-16:50). Mówca zwrócił uwagę na punktowe niedoszacowanie niektórych ważnych czasopism z zakresu bizantynistyki oraz na fakt, że na przedmiotowej liście brakuje wielu znaczących tytułów. Sprawa listy wywołała ożywioną dyskusję, w której głos zabrali kolejno prof. K. Ilski, prof. E. Jastrzębowska, dr hab. J. Wiewiorowski, prof. UG, prof. dr hab. Jan Iluk (UG, *emeritus*), prof. M. Kokoczko, dr A. Kompa i dr Błażej Cecota (UJK, filia w Piotrkowie Trybunalskim). Konkluzją tej dyskusji była propozycja dr. A. Kompy, w myśl której ma on zebrać i przesłać do Ministerstwa proponowane poprawki Komisji. Czwartym punktem trzeciej części posiedzenia były tzw. „pozostałe sprawy organizacyjne” (16:50-16:55). W tym miejscu dr A. Kompa wspomniał o wykładach otwartych online. Chodziło dokładnie o dwa cykle: międzywydziałowe, comiesięczne wykłady objęte wspólnym tytułem „Bizantyńska Koine i jej starożytne źródła”, które mają być prowadzone na UKSW, oraz Warszawskie Seminarium Badaczy Starożytności, które funkcjonuje w ramach Centrum Badań nad Cywilizacjami Starożytnymi UW i proponuje także zdalne, cykliczne wykłady otwarte. Więcej informacji dr A. Kompa obiecał nadesłać członkom Komisji w późniejszym terminie. Z kolei prof. K. Ilski zwrócił uwagę na fakt, że Sekcja Bizantynologiczna jest największą jednostką w ramach Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN. Wspomniał także o monografii poświęconej prof. Janowi Sajdakowi (K. Ilski – A. Kotłowska, *Jan Sajdak (1882-1967)*, Poznań 2019). Publikacja ta jest elementem składowym serii Biografie Rektorów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W ramach piątego punktu, czyli wolnych wniosków, nie zgłoszono żadnego postulatu, co pozwoliło prof. M. Kokoszce zamknąć spotkanie Komisji (16:55). W posiedzeniu KB PTH ze strony KUL-u brały udział trzy osoby: ks. prof. dr hab. Mariusz Szram, ks. dr hab. Piotr Szczur (prof. KUL) oraz niżej podpisany. Następane spotkanie zapowiedziano na maj 2021.

Zgodnie z tą zapowiedzią drugie spotkanie Komisji odbyło się w sobotę 29 maja 2021 roku. Podobnie jak poprzednie również i to posiedzenie, któremu także przewodniczył prof. M. Kokoszko, przeprowadzono w trybie zdalnym (na platformie MS Teams). Spotkanie rozpoczęło się punktualnie o godzinie 11:30, a liczba jego uczestników to 44 osoby. Zebranych, czy raczej „podłączonych”, powitał przewodniczący KB PTH. On też przedstawił program spotkania. Następnie prowadzący wezwał uczestników do uczczenia chwilą ciszy pamięci prof. dr. hab. Henryka Samsonowicza (23 I 1930-28 V 2021), wybitnego historyka mediewisty związanego z Uniwersytetem Warszawskim, który zmarł poprzedniego dnia (czyli w piątek) w wieku 91 lat. Przewodniczący KB PTH dodał też od siebie kilka bardzo ciepłych uwag na temat naukowego wpływu Zmarłego na młodsze pokolenia historyków. Kolejnym krótkim komunikatem była wiadomość o otrzymaniu tytułu profesora przez dr. hab. Sławomira Bralewskiego, prof. UŁ, pracownika Katedry Historii Bizancjum. Ostatnim elementem części wstępnej posiedzenia Komisji zaś była prezentacja najnowszych publikacji w zakresie szeroko rozumianej bizantynistyki. Przedstawienia nowości wydawniczych dokonali przedstawiciele poszczególnych ośrodków. W kolejności alfabetycznej byli to dr Marcin Grala (UPJPII w Krakowie), prof. M. Kokoszko (UŁ), dr Bartosz Kołoczek (UJ), dr A. Kompa (UŁ), dr hab. R. Kosiński, prof. UwB, ks. prof. dr hab. Józef Naumowicz (UKSW), dr hab. Teresa Wolińska, prof. UŁ oraz dr hab. Marcin Wołoszyn, prof. UR. Prezentacja ta zakończyła pierwszą część posiedzenia, która trwała 25 minut, tj. do godziny 11:55.

Drugim punktem programu były dwa referaty (11:55-13:55). Autorem pierwszego z nich był dr hab. Zdzisław Pentek, prof. UAM. Temat jego wystąpienia brzmiał następująco: „Jan II i Manuel I Komnenowie w kronice Wilhelma z Tyru” (11:55-12:38). Po prelekcji wywiązała się dyskusja (12:38-12:58), w której głos zabrali (w kolejności wypowiedzi) dr hab. Bartosz Awianowicz, prof. UMK, dr Grzegorz B. Rostkowski (badacz niezależny), dr Jan M. Wolski (UŁ), prof. K. Kokoszko (UŁ) oraz dr hab. Kiril Marinow (UŁ). Drugim prelegentem był wspomniany dr hab. K. Marinow (12:58-13:35). Tytuł jego wykładu brzmiał „Niketas Choniates o Tyrnowie, czyli bizantyńska wizja bułgarskiej stolicy”. Również to wystąpienie domknęła dyskusja (13:35-13:55), w której wziął udział dr hab. Jarosław Dudek, prof. UZ i dr hab. M. Wołoszyn, prof. UR.

Ostatnim segmentem majowego posiedzenia Komisji były wolne wnioski (13:55-14:40). Podobnie jak to miało miejsce w lutym, głównym tematem

był tutaj tzw. ministerialny wykaz czasopism punktowanych. Zagadnienie to zreferował dr A. Kompa (13:55-14:20). Podkreślił on, że na dzień dzisiejszy rzeczona lista zawiera 290 czasopism krajowych i około 2500 czasopism zagranicznych odnoszących się do możliwie szeroko potraktowanej sfery badań starożytniczo-bizantynistycznej. Referent zwrócił uwagę na fakt, że owa lista nie uwzględnia wielu ważnych czasopism z zakresu historii starożytnej. Wspomniał także o tym, że żadne polskie czasopismo odnoszące się do tego okresu nie posiadają więcej niż 100 punktów. Ważne kierunki działań mające na celu zmianę aktualnego stanu rzeczy mówca ujął w trzech punktach: (1) należy uwzględnić braki w zakresie czasopism zagranicznych; (2) trzeba „dopunktować” ważne dla przedmiotowej dyscypliny czasopisma zagraniczne będące już na rzeczonej liście; (3) wypada także doszacować zbyt nisko „wycenione” czasopisma krajowe. W tej kwestii wypowiedział się również prof. K. Iłski (14:20-14:25), koncentrując się na możliwościach i potencjalnych szansach skutecznej interwencji KB PTH i KNoKA u ministra P. Czarnka. Z kolei dr hab. J. Wiewiorowski, prof. UG podjął temat punktacji czasopism w kontekście ewaluacji (14:25-14:27). Wskazał on na rozbieżności w punktacji tych samych czasopism, które były inaczej „wyceniane” w latach 2017-2018, a inaczej w latach 2019-2021, kiedy to znacznie podwyższono punktację wielu periodyków. Próby odpowiedzi na tak sformułowany problem podjął się dr A. Kompa (14:27-14:33), który stwierdził na wstępie, że rozmowa z urzędnikami ministerialnymi jest zwykle trudna. Następnie zaś podkreślił, że ciała kolegialne (np. KB PTH czy KNoKA) mają niewielki wpływ na ewaluację jako taką. Generalnie zatem za lata 2017-2018 obowiązuje stara punktacja czasopism, od 2019 roku natomiast – nowa. Na koniec przegłosowano tekst uchwały mającej poprzeć i niejako wzmocnić starania władz KB PTH o poprawienie tzw. ministerialnego wykazu czasopism punktowanych. Zebrani opowiedzieli się za tym jednogłośnie. Uzupełnieniem wolnych wniosków były krótkie komunikaty na temat najbliższych wykładów otwartych i konferencji, które przekazali kolejno dr J.M. Wolski, dr A. Kompa i prof. K. Iłski. Posiedzenie zamknął prof. M. Kokoszko, dziękując zebrany za ich udział w spotkaniu KB PTH. Ze strony KUL-u w zebraniu Komisji brały udział, podobnie jak w lutym, trzy osoby: ks. prof. dr hab. Mariusz Szram, ks. dr hab. Piotr Szczur (prof. KUL) oraz niżej podpisany.

Piotr Kochanek, Lublin – KUL